

סיכום המסקנות המובאות בספר

- א'. נוסח הברכות בהר הבית - בברכות שדרכן להיאמר בתפילת הציבור בהר הבית ובמקדש, יש לשליח הציבור לחתום בסוף כל ברכה "ברוך ה' אלוהי ישראל מן העולם ועד העולם ברוך אתה ה' מגן אברהם וכדו'", והציבור אינו עונה אמן על ברכות אלו אלא עונה בשכמל"ו. אך בתפילת לחש וכן בשאר ברכות המצוות יש לברך ולענות כרגיל. אומנם יש אומרים שאף יחיד בתפילתו מאריך בחתימה, ויש אומרים שבכל הברכות (הארוכות) הנאמרות בהר הבית יש להאריך בחתימה.
- ב'. השתחוויה בהר הבית - איסור תורה להשתחוות על רצפת אבנים בפישוט ידיים ורגליים מחוץ למקדש, אומנם במקדש מותר ומצווה להשתחוות בפישוט ידים ורגליים על האבן. מקדש לעניין זה כולל גם את הר הבית המקודש, היינו מותר ומצווה להשתחוות רק במקום שהוא בוודאי בתוך תחום הת"ק על ת"ק אמה.
- ג'. דין מנעל בהר הבית - חובה להיכנס להר הבית באופן מכובד. מנהג העולם בימינו ללכת עם נעליים מפני הכבוד, אך אף על פי כן במקום הקודש דרך הכבוד הוא להיכנס ללא נעליים, ברגליים נקיות או עם גרביים שלמות.
- עם זאת, מכיוון שהיום הדרך להיכנס למקומות מכובדים עם נעליים נקיות, על כן מעיקר הדין נראה לענ"ד כדברי הרב דוד שלוש זצ"ל שמותר להיכנס אף בנעליים מכובדות שדרכן להיות נקיות (להוציא נעלי טיולים ונעלי עבודה וכדו' שאסור מן הדין), אך למעשה יש להורות שלא יהיו מעור.
- כמו כן, אין נכון לעלות עם כפכפים וקרוקס וכדו' שאין הולכים כך במקומות מכובדים. אלא או ילך יחף או עם גרביים, שבזה ניכר שהולך כך לכבוד מקום השכינה, או שילך עם נעליים מכובדות (שאינן מעור) שהדרך לשומרן תמיד נקיות.
- ד'. דין מקל הליכה בהר הבית - נראה שיש מחלוקת בראשונים ובאחרונים האם מקל שיש בו צורך הליכה מותר להיכנס עמו להר הבית. למעשה לכתחילה יש להימנע מלעלות עם מקל אף שהוא לצורך הליכה, אך יש לסמוך על המקלים במקום הכרח.
- ה'. דין קלות ראש - שיחה ואכילה בהר הבית - הנראה לענ"ד שיש לחלק בין מי שעולה להר הבית ונמצא בו באופן קבוע ולזמן ממושך, לבין מי שעולה לעיתים רחוקות ולזמן קצר, כעין שמצאנו חילוק זה בין הנכנס לבית הכנסת לתפילה, לבין תלמידי חכמים היושבים בבית המדרש. והיינו, מי שעולה לעיתים רחוקות ולזמן קצר, בוודאי צריך לנהוג ביתר חרדת קודש, לנצל את כל זמנו לתפילה לפני המקום

ברוך הוא ולימוד תורה במקום הקודש. אומנם גם באופן זה יש להתיר אכילה בעת הצורך, בפרט וכל שכן אכילה של מצווה כגון סיום מסכת וכדו' שיש להתיר בהר הבית.

אך הנמצא בהר הבית תדיר ולזמן ארוך, יכול בעת הצורך לשוחח שיחת חולין ופרנסה (אך לא שיחה בטלה). וכמו כן יכול לאכול שם, ואין צריך לצאת מהר הבית לשם כך.

ו'. מורא מקדש - עיקר מצוות מורא מקדש מתקיימת בכניסה להר הבית בקדושה ובטהרה כהלכה, לעבודת ה' בתפילה, השתחויה ולימוד תורה במקום הקודש, ובכך נשפע על האדם שפע יראת שמים. פרטי הלכות מורא מקדש הינם הכלים על מנת לקבל את השפע הקדוש.

ז'. החיל - אסרו חכמים לטמא מת להיכנס לשטח החיל, והוא שטח ברוחב עשר אמות הסובב את העזרות. למעשה כל עוד אין תיחום של מקום החיל, אין להיכנס לתוך הרחבה המוגבהת במרכז הר הבית.

ח'. דין בעל קרי - בעל קרי אסור מהתורה בהר הבית, על כן חובה לטבול כהלכה על מנת להיכנס להר הבית. ויטבול בברכה.

ט'. מתי אדם נטמא בטומאת קרי - אין אדם טמא בטומאת קרי מהתורה אלא בשכבת זרע היוצאת בהרגשה. אדם שנטמא בטומאת קרי מדברי חכמים, מעיקר הדין לא נאסר בכניסה להר הבית אלא לתרומה ולקודש בלבד. את פירוט ההלכות בעניין זה ראה בסוף סימן ט.

י'. טבול יום בבעל קרי - בעל קרי שטבל לטהרתו, מותר לעלות מיד באותו יום ולא צריך להמתין להערב שמש.

יא'. טבול יום בזב וזבה - איש או אישה שנטמאו בטומאת זיבה, לאחר שספרו ז' נקיים וטבלו, ימתינו להערב שמש ורק לאחר מכן ייכנסו להר הבית. אומנם מי שאינו יודע שהוא זב או זבה מהתורה החייב בקורבן לא צריך לחשוש לכך לעניין זה ולא צריך הערב שמש.

יב'. דין משמשת ופולטת - אישה ששימשה מיטתה, וכן פולטת שכבת זרע, אסורות להיכנס להר הבית מהתורה כדין בעל קרי, וע"כ מחויבות בטבילה כדת וכדין ותטבולנה בברכה.

אישה ששימשה מיטתה ורוצה לטבול מיד ללא המתנה של 72 שעות, תקנה יפה

יפה אותו מקום במוך או בבגד להפליט כל הזרע או תרחץ במים חמים והם יפליטו כל הזרע.

י"ג. ז' נקיים - אישה נידה הנטהרת לצורך עלייה להר הבית תספור ז' נקיים ורק לאחר מכן תטבול, כדין אישה לבעלה.

י"ד. טבילת רווקות - ישנה מחלוקת בין פוסקי זמנינו האם להתיר טבילת רווקות, הן לצורך טהרה בימים הנוראים, והן בין הפוסקים המתירים עלייה להר הבית האם לרווקות מותר לטבול לצורך עלייה להר הבית, והמתיר בזה יש לו על מי לסמוך.

ט"ו. חפיפה לפני טבילה - דין חפיפה הנאמר לגבי טבילת אישה, נחלקו הראשונים והאחרונים האם נאמר גם לגבי טבילת גבר. למעשה נכון לכתחילה לרחוץ כל הגוף במים חמים ולחפוף השיער לפני הטבילה. בשעת הצורך ניתן לגבר להקל ולטבול מיד ללא חפיפה אם אין לו שערות ארוכות שהסתבכו, בוודאי אם רחץ בתוך השלושה ימים האחרונים. כמובן מותר לטבול רק לאחר עיון היטב בכל הגוף והשיער, ויפריד בידי שערות ראשו וזקנו שלא יהיו קשרים, ובכך סגי.

גדר 'מקפיד' - לפני הטבילה חובה להסיר כל חציצה שדרך רוב העולם או דרכו של אדם להקפיד עליה. גדר 'מקפיד' הוא מה שרגילות להסיר כאשר אדם מנקה ורוחץ עצמו, אך מה שאין רגילות להסיר אלא לעיתים מסוימים לא חוצץ.

שעונים, שרשראות, טבעות וכיוצא בזה, נכון לכתחילה להסירם לפני טבילה. אך מעט לכלוך וקילופי עור, קשקשים או קשרים בשיער וכדו' שאין הדרך להקפיד בהם כלל כאשר אדם רוחץ ומנקה עצמו - אין צריך להסירם כלל.

ט"ז. קדושת ה'מחכמה' - מבנה המחכמה נמצא ככל הנראה מחוץ לשטח הר הבית המקודש.

הרחבת הר הבית לא התקדשה, ואין קדוש בקדושת הר הבית אלא ת"ק על ת"ק אמה (אומנם יש סוברים שהרחבה התקדשה).

יש מחלוקת האם גגין ועליות של ירושלים מקודשים בקדושת ירושלים, וכן יש להסתפק בגגין ועליות שבהר הבית האם הם קדושים בקדושת הר הבית. לשכה הבנויה בהר הבית אך פתוחה רק אל מחוץ להר הבית אין לה קדושת הר הבית.

למבנה המחכמה אין דין קדושת הר הבית (ויש החולקים בזה).

